

Sygn. akt I ACz 1692/14

POSTANOWIENIE

Dnia 9 października 2014 roku

Sąd Apelacyjny w Krakowie, Wydział I Cywilny
w składzie następującym:

Przewodniczący: SSA Jan Kremer

po rozpoznaniu w dniu 9 października 2014 roku w Krakowie
na posiedzeniu niejawnym

sprawy z powództwa (...) Bank spółki akcyjnej w W.
przeciwko(...)w K. spółce z
ograniczoną odpowiedzialnością w K.
o zapłatę

na skutek zażalenia strony pozwanej na postanowienie Sądu Okręgowego w
Krakowie z dnia 25 czerwca 2014 roku, sygn. akt I Nc 50/14

postanawia:

- 1. zmienić zaskarżone postanowienie w ten sposób, że zwolnić stronę pozwaną od kosztów sądowych w 4/5 częściach a w pozostałym zakresie wniosek oddalić.**
- 2. oddalić zażalenie w pozostałym zakresie.**

Sygn. akt I ACz 1692/14

UZASADNIENIE

Zaskarżonym postanowieniem z dnia 25 czerwca r. Sąd Okręgowy w Krakowie oddalił wniosek strony pozwanej (...)w K. spółce z ograniczoną odpowiedzialnością w K. o zwolnienie od kosztów sądowych.

Jak wynika z pisemnego uzasadnienia wydanego orzeczenia, strona pozwana we wniosku o zwolnienie od kosztów wskazała, że: 1/ jej majątek ogranicza się do prawa własności nieruchomości stanowiących zabezpieczenie kredytu hipotecznego, 2/ na rachunku bankowym posiada środki finansowe w kwocie 3.640 zł, 3/ do rachunku bankowego skierowane są liczne egzekucje komornicze, 4/ wystąpiła do strony powodowej z wnioskiem o zawarcie porozumienia mającego na celu umożliwienie dysponowania prawem od nieruchomości, co pozwoliłoby w stopniu wyższym, niż przy sprzedaży wymuszonej doprowadzić do zaspokojenia dochodzonych pozwem roszczeń. Do wniosku zostały dołączone wyciągi z rachunku bankowego strony pozwanej prowadzonym w Banku (...) SA oraz zajęcia wierzytelności z rachunku bankowego.

W rozważaniach prawnych Sąd Okręgowy powołał się na treść art. 103 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych i

podkreślił, że zgodnie z tym przepisem to na wnioskodawcy będącej osobą prawną spoczywa ciężar przeprowadzenia dowodu, celem wykazania, że nie ma dostatecznych środków na pokrycie kosztów sądowych. Strona winna przedłożyć określone środki dowodowe - stosowne dokumenty obrazujące jej aktualną sytuację finansową, w tym możliwości płatnicze. Tymczasem w niniejszej przedłożone przez stronę pozwaną dokumenty są niewystarczające dla spełnienia przesłanki z art. 103 u.k.s.c. Celem wykazania że nie ma dostatecznych środków na uiszczenie kosztów sądowych strona powinna przedłożyć dowody w postaci bilansu, rachunku zysków i strat, sprawozdania finansowego, zeznań podatkowych. Sąd Okręgowy podkreślił,

że złożenie tych dokumentów było konieczne, gdyż w piśmie z dnia 3 stycznia 2014 r. strona pozwana zadeklarowała spłatę na rzecz strony powodowej kwoty 4.500.000 zł w sześciu miesięcznych ratach. Zdaniem Sądu Okręgowego powyższe może świadczyć, że strona pozwana ma olbrzymie dotychczas nieujawnione zasoby (lub łatwą możliwość ich pozyskania).

W zażaleniu na powyższe postanowienie strona pozwana wniosła o zmianę zaskarżonego postanowienia i zwolnienie jej od kosztów sądowych, w szczególności od obowiązku uzupełnienia opłaty sądowej. Nadto wniosła o dopuszczenie dowodów z dokumentów załączonych do zażalenia tj. postanowienia Sadu Okręgowego w Krakowie z dnia 10 lipca 2014 r. sygn. akt I Co 269/14, wniosku o udzielenie zabezpieczenia oraz uzasadnienie wyroku z dnia 28 kwietnia 2014 r. sygn. akt II K 100/14/S, zeznania CIT-8 za rok obrotowy 2013, wydruku korespondencji elektronicznej na temat stanu zadłużenia spółki.

Zaskarżonemu postanowieniu zarzuciła naruszenie przepisów postępowania - art. 233 k.p.c. poprzez brak wszechstronnej oceny materiału dowodowego oraz dowolną ocenę dowodów także poprzez logiczną sprzeczność wniosków Sądu ze zgromadzonym materiałem dowodowym poprzez uznanie, że załączone do wniosku dokumenty nie dowodzą, że aktywa spółki nie wystarczają na pokrycie kosztów sądowych oraz uznanie, że deklaracja spłaty kwoty 4.500.000 zł stanowi dowód na posiadanie przez stronę pozwaną wolnych środków, podczas gdy strona pozwana deklarowała pozyskanie inwestora, który jedynie w przypadku polubownego zakończenia sporu ze stroną powodową gotowy jest do zainwestowania środków w tej kwocie celem zaspokojenia zobowiązań względem banku.

W uzasadnieniu skarżąca podała w szczególności, że na rachunku bankowym posiada środki pieniężne w kwocie 4.000 zł, która jednak została zajęta w toku postępowania egzekucyjnego. Nie dysponuje innymi środkami, Ze względu na trudną sytuację finansową, nie zostało sporządzone sprawozdanie finansowe za 2013 r. oraz rachunek zysków i strat. Jedynym warunkiem poprawy sytuacji finansowej strony pozwanej będzie uregulowanie kwestii spornych ze stroną powodową i doinwestowanie spółki przez inwestora.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Zażalenie zasługuje na częściowe uwzględnienie

W pierwszej kolejności warto przypomnieć, że przesłanką rozstrzygnięcia w przedmiocie zwolnienia osoby prawnej od kosztów sądowych jest wykazanie przez wnioskodawcę, że nie ma dostatecznych środków na ich poniesienie - art. 103 ustawy z dnia 28.07.2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (Dz. U. nr 157, poz. 1398 ze zm.). A zatem na wnioskodawcy ciąży obowiązek wykazania, iż z uwagi na sytuację majątkową nie jest w stanie ponieść kosztów sądowych. Wskazać należy, że art. 103 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych w przeciwieństwie do art. 102 tej ustawy nie uznaje nieudokumentowania lub nienależytego udokumentowania wniosku przez osobę prawną za brak formalny podlegający rygorowi z art. 130 k.p.c. Wystarczające (niewystarczające) udokumentowanie wniosku o zwolnienie od kosztów sądowych przez osobę prawną odnosi się do sfery dowodowej regulowanej przepisami o postępowaniu dowodowym, dlatego skutkiem zaniechania wnioskodawcy w tym zakresie jest oddalenie wniosku, nie jego zwrot (por. A.Górski, L.Walentynowicz „Komentarz do art. 103 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych”, Lex). Zaznaczyć jednak należy, że ustawa o kosztach sądowych w sprawach cywilnych nie zawiera chociażby przykładowego wyliczenia dokumentów, które mogą służyć jako dowodowy w incydentalnym postępowaniu dotyczącym zwolnienia od kosztów. Oznacza to, że wnioskodawca może przedstawić dowolnie wybrane przez siebie dokumenty, o ile tylko w dostateczny sposób obrazują one jego sytuację majątkową.

Sąd Apelacyjny uznał, że przedstawiona przez stronę pozwaną w zażaleniu argumentacja dotycząca sytuacji finansowej uzasadniania zwolnienie spółki od kosztów sądowych w przeważającej części.

Trzeba uwzględnić, że strona pozwana nie może dysponować nawet niewielkimi środkami zgromadzonymi na rachunkach bankowych a to wobec skutków zajęcia tych wierzytelności. Brak jest jakichkolwiek dowodów obalających wiarygodność dokumentów przedstawionych przez pozwaną dla uzasadnienia wniosku o zwolnienie od kosztów sądowych, w szczególności

korrespondencji z biurem księgowym na okoliczność, że sprawozdanie finansowe za 2013 r. oraz bilans zysków i strat nie zostało sporządzone, wobec braku środków finansowych na wypłatę wynagrodzenia biura księgowego na ten cel. O trudnej sytuacji spółki świadczy także fakt, że posiada nadto kilkudziesięciotysięczne zaległości z tytułu podatku VAT oraz podatku od nieruchomości oraz w roku 2013 r. osiągnęła stratę z działalności gospodarczej wysokości ponad 127.000 zł (CIT- 8).

Nie sposób pominąć i tej okoliczności, że choć strona pozwana posiada majątek nieruchomy w postaci udziału we współwłasności nieruchomości wynoszącego 1377/1600 części nieruchomości położonej w K., przy ulicy (...) objętej księgą wieczystą nr (...), którego wartość wynosi ok. 8.394.000 zł (zgodnie z operatem szacunkowym z dnia 23 marca 2013 r. wzmiankowanym w uzasadnieniu postanowienia prokuraotra o umorzeniu śledztwa 4 Ds. 301/12 - na k. 124 niniejszych akt), a więc znacznie przekracza dochodzoną pozwem kwotę, to obecnie ten

jedyny wartościowy składnik majątkowy strony pozwanej, nie może stanowić przedmiotu rozporządzeń majątkowych, w szczególności obciążenia w celu zabezpieczenia kredytu lub pożyczki z przeznaczeniem na opłacenie kosztów sądowych w niniejszej sprawie. Sądowi Apelacyjnemu wiadomym jest z urzędu, że na mocy postanowienia Sądu Okręgowego w Krakowie z dnia 10 lipca 2014 r., sygn. akt I Co 269/14 wydanym przed wszczęciem postępowania w sprawie, zabezpieczono roszczenie E. G. przeciwko (...) sp. z o.o. o stwierdzenie nieważności umowy z dnia 10 stycznia 2012 r. przenoszącej własność udziału wynoszącego 1377/1600 części w nieruchomości położonej w K., przy ul (...) z M. C. na rzecz spółki (...) (...) sp. z o.o. z siedzibą w K., poprzez zakazanie obowiązanej Spółce zbywania w całości, jak i w częściach (w tym na skutek wyodrębnienia lokali) oraz obciążania udziału we współwłasności nieruchomości wynoszącego 1377/1600 części nieruchomości położonej w K., zabudowanej budynkiem nr (...) przy ulicy (...) objętej księgą wieczystą nr (...) prowadzoną przez Sąd Rejonowy dla Krakowa Podgórze w Krakowie Wydział IV Ksiąg Wieczystych i dokonanie

wpisu tego zakazu w dziale trzecim tej księgi wieczystej. Postanowienie to jest prawomocne, gdyż zażalenie obowiązanej spółki (...) (...) sp. z o.o. zostało oddalone przez Sąd Apelacyjny w Krakowie postanowieniem z dnia 6 października 2014 r. sygn. akt I ACz 1666/14.

Zła sytuacja finansowa nie zwalnia jednak osoby prawnej z obowiązku planowania wydatków i uwzględniania w tych planach konieczności ponoszenia kosztów sądowych, stąd Sąd uznał, powód winien ponieść koszty sądowe w 1/5 części, a zgromadzenie kwoty 15.000 złotych na ten cel było dla pozwanej spółki możliwe, zwłaszcza, że jak wynika z deklaracji podatkowej CIT - 8 za okres od 1 stycznia 2013 r. do 31 grudnia 2013 r. spółka nadal prowadzi działalność gospodarczą, osiągając przychody w kwocie ponad

199.0 zł oraz ponosząc koszty prowadzonej działalności w kwocie ponad

326.0 zł, miała więc dostęp do środków finansowych i mogła zgromadzić część potrzebnej kwoty na poniesienie kosztów sądowych. W orzecznictwie i doktrynie przyjmuje się, iż brak środków w rozumieniu art. 103 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych nie oznacza braku tylko takich środków, których przeznaczenie na jakikolwiek cel jest zbędne (tzn. wolnych). Podkreślić należy, że strona pozwana już wcześniej powinna się liczyć z kosztami z tym związanymi i odpowiednio do tego procesu przygotować - również pod względem finansowym (postanowienie Sądu Najwyższego z 31 marca 1987 r. I CZ 26/87, postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 24 lipca 1980 r., I CZ 99/80; postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 24 września 1984 r., II CZ 104/84). W realiach niniejszej sprawy strona pozwana co najmniej już od dnia 27 lipca 2013 tj. dnia otrzymania przedsądowego wezwania do zapłaty dochodzonej pozwem kwoty miała świadomość i czas na gromadzenie z własnego majątku środków potrzebnych na należności sądowe. W tym stanie rzeczy pozwana spółka ma możliwość wywiązania się z ciężącego na niej

obowiązku fiskalnego względem Skarbu Państwa.

Biorąc pod uwagę wszystkie wymienione kryteria Sąd Apelacyjny zmienił zaskarżone postanowienie jak w sentencji na podstawie art. 385 k.p.c. i art. 386 § 1 k.p.c. w zw. z art. 397 § 2 k.p.c.